

VINGESLAG

En tegneserie af
Peter Madsen

NOTER

I dette lille notehæfte har jeg samlet nogle af mine tanker og overvejelser i forbindelse med arbejdet med tegneserien Vingeslag. Der er henvisninger til sangtekster, billeder og samtaler, jeg har haft med forskellige mennesker. Men først og fremmest er der selvfølgelig referencer til nogle af de vigtige steder i bøgernes bog, Bibelen.

Mit håb er, at disse noter kan have interesse for dig, der har lyst til at studere pinseunderet nærmere. Hvad enten du er præst eller lærer, er med i en studiegruppe eller simpelthen bare har lyst til at læse lidt mere om pinsen, fordi du er blevet nysgerrig.

Jeg har grupperet tingene i emner og samlet dem på selvstændige sider med overskrifter, så det skulle være nemt at overskue, samt at printe dele af hæftet ud, hvis man ønsker det.

God fornøjelse,

Peter Madsen

Illustrationerne på første, sidste og denne side er taget fra billedmanuskriptet til tegneserien.

Indhold

Ånd/ånde	4
I et spejl, i en gåde	5
Babelstårnet og pinseunderet	6
Helligåndens symboler	8
I al sin glans nu stråler solen	10
Dorés bibelillustrationer	12
Moseloven og pinseunderet	14
Treenigheden	16
Den første menighed	17

Ånd/ånde

Bibelen er gennemsyret af ånd. Både i overført betydning og helt konkret; som pust, åndedræt. Det hebraiske ord *ruach* betyder både ånd og åndedræt – samt storm eller vind. Så når der i begyndelsen af Skabelsen (Første Mosebog, kapitel 1, vers 2) står: *Og Guds ånd svævede over vandene*, betyder det også, at Gud åndede over vandene, og at Guds storm blæste over vandene.

Når Gud skaber Adam, blæser han sin ånd ind i ham. På hebraisk er det ikke ordet *ruach*, der beskriver menneskets åndedræt. Når Gud blæser liv i Adam, bliver han en *næphæsh*, et levende væsen. På græsk kan de to begreber oversættes til *pneuma* og *psyke*, på latin til *spiritus* og *anima*. På dansk kan man sige det på den måde, at vi mennesker er skabt af Guds *ånd*, som gennemstrømmer os alle, og samtidig har vi en *sjæl*, der er vores egen.

Vincent Lind, som var biskop i Odense fra 1984-95, forklarede mig det således: Lyt til selve ordene, de siger det hele: *RUACH* er det store, dybe, rolige åndedræt, der gennemsyrrer alt. Himmelrummet og alle væsener. Overfor det har vi menneskets enkelte, lille stakåndede ind- og udånding: *Næphæsh. Næphæsh*. Som en puddelhund, der vimser omkring sin herre, ivrig efter at tage del i alt, hvad der foregår ...

Men det vigtige er, at når vi trækker vejret, er vi i forbindelse med begge dele. Selv om vi går og halser efter vores egne, personlige mål, har vi muligheden for at lade os fylde af noget større. Noget, vi deler med alle andre mennesker – og med Gud.

Da den opstandne Jesus mødes med disciplene, siger han: *"Fred være med jer! Som faderen har udsendt mig, sender jeg også jer."* Da han havde sagt det, blæste han ånde i dem og sagde: *"Modtag Helligånden!"* (Johannesevangeliet, kapitel 20, vers 21-22). Og på pinsedagen fyldes det sted, hvor disciplene befinder sig, af Guds åndedræt, hvorefter de hver især in-spireres (får blæst ånden ind): *Og med ét kom der fra himlen en lyd som af et kraftigt vindstød, og den fyldte hele huset, hvor de sad. Og tunger, som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem. Da blev de alle fyldt af Helligånden, og de begyndte at tale på andre tungemål, alt efter hvad Ånden indgav dem at sige.* (Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 1-4).

Christian Højlund, som var præst i Silkeborg i mange år, havde en god måde at demonstrere Helligåndens virke i verden på. Ved dåben samlede han børn og voksne ved døbefonten med det stillestående vand. Så blæste han på vandoverfladen og sagde: "Det er hele forskellen."

Jeg har tyvstjålet hans idé på side 30-31 i Vingeslag.

I et spejl, i en gåde

Ordene "i et spejl, i en gåde" stammer fra en af de stærkeste tekster i Bibelen, hvor apostlen Paulus skriver om, at kærligheden er det vigtigste i livet overhovedet. Men teksten indeholder også et ønske om at finde sig selv – og være fundet (dybest set forstået, set af Gud): *Endnu ser vi i et spejl, i en gåde, men da skal vi se ansigt til ansigt. Nu erkender jeg stykkevis, men da skal jeg kende fuldt ud, ligesom jeg selv er kendt fuldt ud.* (Første Korintherbrev, kapitel 13, vers 12). På Paulus' tid var spejle lavet af poleret bronze, og man så ikke noget særlig klart billede i dem. Så udtrykket "at se i et spejl" betyder her, at man ser noget uklart, ufuldstændigt.

Signe ser et tydeligt billede i spejlet, men er alligevel godt klar over, at det kun er et brudstykke af, hvem hun er. Så jeg kunne ikke dy mig for at tage afsæt i Paulus' tekst til scenen side 54-55. Faktisk blev det til tre striber med helt ens billedrækkefølge, der tilsammen beskrev hendes søgen.

Som et lille kuriosum spiller Signe på side 22-23 og 63-64 *I still haven't found what I'm looking for*, et nummer af den irske rockgruppe U2. Mange af gruppens tekster har referencer til det bibelske univers, og i *I still haven't found what I'm looking for* refereres der (blandt andet) til Første Korintherbrev, kapitel 13.

Babelstårnet og pinseunderet

Historien om Babelstårnet i begyndelsen af Det Gamle Testamente ses af mange som en modhistorie til pinseunderet.

Der fortælles om en tid, da hele jordens befolkning talte samme sprog. Menneskene satte sig da for at bygge en by med et tårn, der nåede helt op til himlen, og skabe sig et navn, for at de ikke skulle blive spredt ud over hele jorden. Men Gud steg ned og forvirrede menneskenes sprog, så de ikke forstod hinanden. Tårnet blev aldrig bygget færdigt, og menneskene spredtes over hele jorden. Navnet *Babel* er et ordspil, hvor der dels refereres til storbyen *Babylon* (der forbindes med noget syndigt og dekadent), dels refereres til det hebraiske ord *balal*, der betyder "forvirre".

I pinsen sker der nærmest det modsatte. De splittede, rådvilde disciple fyldes af Helligånden, og med ét taler de alle mulige sprog, så de fremmede mennesker fra andre lande omkring dem forstår, hvad de siger. Umiddelbart kan det virke, som om Gud i den første historie splittede menneskers tale op i mange sprog og i den anden igen forenede sprogene, så alle nu taler samme sprog igen.

Men der er nogle væsentlige forskelle mellem de to historier.

Motivationen for folkene, der byggede tårnet var stolthed, selvhævdelse. De ville vise, hvad de var i stand til, skabe sig et navn. Når man læser, at de ville bygge et tårn, der nåede helt op til himlen, får man også den tanke, at de ville vise sig som Guds ligemænd, ja, måske overmænd. I vore dage ligger det snublende nær at drage paralleller til genmanipulation, kunstig intelligens og alle de fristende muligheder for at grundforbedre skaberværket – ligesom vi gennem tiderne har oplevet mange politiske systemer, der ville samle hele verden om én storslået idé. Som regel med det problem, at der var nogle anderledes tænkende, der lige skulle ryddes af vejen først ...

Mange har set Babelhistorien som en beskrivelse af de brovtende, selvhævdende hedninge, som ikke havde ydmyghed og gudfrygt, og som ville overgå skaberen med deres tårn. Men spørgsmålet er, om denne beskrivelse ikke i lige så høj grad rammer kirkens trofaste mænd gennem tiderne. Når vi ser alle de prangende albertavler, glasmosaikker og katedraler, der er skabt "til Guds ære", kan man i hvert fald ofte blive i tvivl, om de ikke snarere er frembringelser, der skal vise *menneskers* formåen.

I pinseunderet er disciplene som sagt splittede og rådvilde. De er ikke drevet af hovmod og stolthed, men bliver fyldt af Helligånden, som giver dem muligheden for at kommunikere med menneskene omkring dem. Og mon ikke de ikke i lige så høj grad som

tilhørerne *selv* rammes af det budskab, de bringer frem? Alle kender vi jo det gådefulde øjeblik, hvor tingene skabes i det øjeblik, der bliver sat ord på dem.

Og der er en væsentlig forskel mere på de to fortællinger.

I historien om Babelstårnet talte alle mennesker *det samme* sprog. Det, der sker i pinseunderet, er derimod ikke, at folk kommer til at tale samme sprog. Nej, Helligåndens ildtunger sætter sig på *hver enkelt* af disciplene, og det lykkes dem at tale på mange *forskellige* sprog, så de kan nå ud (eller måske snarere ind) til hver og én i forsamlingen. Og til sig selv. Jeg mener i øvrigt, det bliver en alt for overfladisk læsning at koncentrere sig om det fantastiske i, at disciplene pludselig kan gøre sig forståelige overfor egyptere, kretere, arabere osv. Underet er meget større; betydningen her er, at Helligånden gør det muligt for disciplene at kommunikere på alle måder – at møde hvert enkelt menneske på dets egne præmisser, på tværs af sprog, kultur, status, alder og køn. Med andre ord: At tale hjertesproget!

Signe læser de konkrete bibelfortællinger om Babelstårnet og pinseunderet på siderne 25-26, 46-47 og 49, men de gennemsyrrer det meste af tegneserien, blandt andet som vraggods i hendes drømme.

Helligåndens symboler

Helligånden er vanskelig at sætte på formel, så i Bibelen bruges der flere symboler til at beskrive den.

Vinden

Som tidligere nævnt er ånd, ånde, vind og storm tæt sammenknyttet i bibelsk sammenhæng. Vindbilledet dukker op både i Skabelsen i Det Gamle Testamente, i forbindelse med selve pinseunderet i Apostlenes gerninger, hvor der kommer et kraftigt vindstød fra himlen – og i flere sammenhænge i evangelierne. En af de mest markante er en historie, hvor Jesus taler med farisæeren Nikodemus, en skriftlærd, ældre mand. Nikodemus har svært ved at forstå det, når Jesus taler om at blive født på ny. For som han siger: ”Et menneske kan da ikke for anden gang komme ind i sin mors liv og fødes!” Det er jo en lige lovlig konkret forståelse, så Jesus giver Nikodemus følgende billede på, hvad han mener: *”Du skal ikke undre dig over, at jeg sagde til dig: I må fødes på ny. Vinden blæser, hvorhen den vil, og du hører den suse, men du ved ikke, hvor den kommer fra, og hvor den farer hen. Sådan er det med enhver, som er født af Ånden.”* (Johannesevangeliet, kapitel 3, vers 7-8).

Signes tanker på side 31 i tegneserien er et svagt ekko af dette skriftsted.

Ilden

I Det Gamle Testamente nævnes ilden flere steder i forbindelse med Guds tilstedeværelse. For eksempel taler Gud til Moses gennem en brændende tornebusk (Anden Mosebog, kapitel 3-4), og da Moses får lovens tavler af Gud, står der: *Hele Sinajs bjerg var hyllet i røg, fordi Herren var steget ned på det i ild, og røgen steg til vejrs som røgen fra en smelteovn.* (Anden Mosebog, kapitel 19, vers 18).

Johannes Døberen nævner ilden i forbindelse med Helligånden i Lukasevangeliet, kapitel 3, vers 16: *”Jeg døber jer med vand; så kommer han, som er stærkere end jeg, og jeg er ikke værdig til at løse hans skorem. Han skal døbe jer med Helligånden og ild.”* Og i forbindelse med selve pinseunderet sætter der sig ildtunger på disciplenes hoveder, idet de fyldes af Helligånden.

Vandet

I et varmt og tørt land som Israel er det klart, at vand bliver et symbol på noget kraftfuldt og livgivende. Det Gamle Testamente vrimler med steder, hvor vandet er symbol på Guds kraft. Og i Det Nye Testamente bruger Jesus også vandet som et billede på Helligånden:

”Den, der drikker af det vand, jeg vil give ham, skal aldrig i evighed tørste. Det vand, jeg vil give ham, skal i ham blive en kilde, som vælder med vand til evigt liv.” (Johannesevangeliet, kapitel 4, vers 14), *”Den, der tørster, skal komme til mig og drikke. Den, der tror på mig, skal det gå, som Skriften siger: »Fra hans indre skal der rinde strømme af levende vand.»* Det sagde han om den ånd, som de, der troede på ham, skulle få. (Johannesevangeliet, kapitel 7, vers 37-39).

Et lille barn er omsluttet af fostervandet i sin mors liv. Ved dåbsritualet er dåbsvandet symbol på Helligånden, det nye liv i Jesus.

Duen

I Bibelen møder vi første gang duen i fortællingen om den store vandflod, hvor Noa sender en due af sted for at se, om vandet er forsvundet fra jordens overflade. Og i evangelierne oplever vi, hvordan Helligånden kommer over Jesus i skikkelse af en due. For eksempel i Markusevangeliet, kapitel 1, vers 10-11: *Straks da han steg op af vandet, så han himlene flænges og Ånden dale ned over sig som en due; og der lød en røst fra himlene: ”Du er min elskede søn, i dig har jeg fundet velbehag!”*

Duen er nok det kendteste symbol på Helligånden, og den hænger over prædikestolen i mange af vores kirker. I det hele taget har duen sneget sig ind i den kristne kunst i de fleste af de sammenhænge, hvor Helligånden optræder. Således også i Dorés illustration, som Signe kigger på på side 47, hvor duen slet ikke nævnes i den tilhørende bibeltekst.

Talsmanden

Der er en femte manifestation af Helligånden, som er svært at beskrive. I Johannesevangeliet taler Jesus flere steder om en ”talsmand”, som skal komme til disciplene, efter at han selv er gået bort: *”Elsker I mig, så hold mine bud; og jeg vil bede Faderen, og han vil give jer en anden talsmand, som skal være hos jer til evig tid: sandhedens ånd, som verden ikke kan tage imod, fordi den hverken ser eller kender den. I kender den, for den bliver hos jer og skal være i jer.”* (Johannesevangeliet, kapitel 14, vers 15-17).

Det er ikke nemt at få form på denne talsmand. Tekstens oprindelige, græske ord *paraklet*, som på dansk oversættes til talsmand, betyder da også både advokat og sjælesørger. På en måde beskrives han som en metafysisk ånd – og samtidig er der også noget direkte og personligt over talsmanden. Som om talsmandens ord på en måde er Jesus’ egne, der lever videre, efter at han er borte: *”Talsmanden, Helligånden, som Faderen vil sende i mit navn, han skal lære jer alt og minde jer om alt, hvad jeg har sagt til jer.”* (Johannesevangeliet, kapitel 14, vers 26).

I al sin glans nu stråler solen

Signe finder på side 45 i tegneserien et sted på nettet, der fortæller, at pinsen er en gammel høstfest. Det undrer hun sig over, og det virker da også mærkeligt i Danmark, hvor vi forbinder ordet ”høst” med efterår. Men Israel har et noget andet klima end vores, og der kan man også høste om foråret. Påsken var oprindeligt en fest for ”årets første frugt”, primært en fest for byghøsten. Pinsen, som faldt 50 dage senere, var en fest for hvedehøsten.

I Danmark har vi en meget flot samling af salmer, og en tegneserie om pinsen ville ikke være komplet uden at strejfe en af vores pinsesalmer. Den kendteste af dem alle sammen er nok *I al sin glans nu stråler solen* af Grundtvig, og det er den, Signe hører brudstykker af i tågen på side 60-61. Her er den fulde tekst:

I al sin glans nu stråler solen
livslyset over nåde-stolen,
nu kom vor pinselilje-tid,
nu har vi sommer skær og blid,
nu spår os mer end englerøst
i Jesu navn en gylden høst.

I sommernattens korte svale
slår højt fredskovens nattergale,
så alt, hvad Herren kalder sit,
må slumre sødt og vågne blidt,
må drømme sødt om Paradis
og vågne til vor Herres pris.

Det ånder himmelsk over støvet,
det vifter hjemligt gennem løvet,
det lufter lifligt under sky
fra Paradis, opladt på ny,
og yndig risler ved vor fod
i engen bæk af livets flod.

Det volder alt den Ånd, som daler,
det virker alt den Ånd, som taler,
ej af sig selv, men os til trøst
af kærlighed med sandheds røst,
i Ordets navn, som her blev kød
og fór til Himmels hvid og rød.

Opvågner, alle dybe toner,
til pris for menneskets forsoner!
Forsamles, alle tungemål,
i takkesangens offerskål!
Istemmer over Herrens bord
nu menighedens fulde kor!

I Jesu navn da tungen gløder
hos hedninger så vel som jøder;
i Jesus-navnets offerskål
hensmelter alle modersmål;
i Jesu navn udbryder da
det evige halleluja.

Vor Gud og Fader uden lige!
Da blomstrer rosen i dit rige,
som sole vi går op og ned
i din Enbårnes herlighed;
thi du for hjertet, vi gav dig,
gav os med ham dit Himmerig.

Salmen er lidt af en bedrift. Ikke alene skriver Grundtvig om pinsen, han får også lige berørt skabelsen, julen og opstandelsen undervejs. Og først og fremmest bruger han pinsens underliggende høsttema, men i stedet for at redegøre for forholdene i Israel, drejer han det over på den danske natur om foråret. På den måde bliver det både en salme om det kosmiske pinseunder under fremmede himmelstrøg i gamle dage – og en dagligdags, hjemlig natursansning nu og her: *Det ånder himmelsk over støvet, det vifter hjemligt gennem løvet.*

Dorés bibelillustrationer

I tegneserien Vingeslag læser Signe i sin bedstemors gamle billedbibel. Illustrationerne i bogen er bearbejdnings af træsnit, lavet af den franske billedkunstner, Gustave Doré.

Hans bibelillustrationer blev første gang udgivet i Frankrig i 1866. Jeg har hentet dem fra den danske førsteudgave af *Bibelen i billeder* med tekster af Vilhelm Bech, udgivet af Boghandler V. Pio's forlag i 1884. Vilhelm Bechs billedtekster er meget korte, men Dorés bibeltræsnit er siden kommet i et hav af oplag og udgaver med mere fyldig tekst. Især er Ebbe Kløvedals Reichs fine genfortællinger til illustrationerne i *Billeder og fortællinger fra Bibelen* (udgivet af Hernov i 1986 og genudgivet af Sesam i 2002) blevet kendte.

Her er en liste over de illustrationer, jeg har brugt i Vingeslag med angivelse af de tilhørende skriftsteder i Bibelen:

Side 24: Signe slår op i billedbibelen første gang

Dette er en collage af elementer fra flere illustrationer, primært fra Det Gamle Testamente.

Øverst til venstre ses den fjerde rytter, døden, fra Johannes' Åbenbaring, kapitel 6, vers 8. Nedenunder en scene fra den store vandflod (Første Mosebog, kapitel 7, vers 21-22). På hver side af børnene på klippen ses det døde folk, der bliver levende fra Ezekiels Bog, kapitel 37, vers 1-10, hvorfra også skikkelsen med månen i baggrunden øverst på siden er hentet. Nederst til venstre ses den nederste del af illustrationen af Josva, der skåner skøgen Rahab (Josvabogen, kapitel 6, vers 23-25). Billedet øverst til højre af Jerikos mure, der falder, er også fra Josvabogen (kapitel 6, vers 20) og det samme gælder billedet nedenunder af steningen af Akan (Josvabogen, kapitel 7, vers 24-26). I midten ses Judit, der fremviser Holofernes' hoved (Judits Bog, kapitel 13, vers 15). Judits Bog er et af Det Gamle Testaments apokryfe skrifter, der ikke er med i vores protestantiske bibel, men historien er med i Dorés billedbibel, da han illustrerede den katolske version. Der var nu flere andre billeder med samme motiv at vælge imellem i de "rigtige" bibeltekster, for eksempel David med Goliats hoved. Men de var for blodige og groteske!

Billedet i den opslåede bog nederst på siden forestiller Jakobs kamp med englen fra Første Mosebog, kapitel 32, vers 25-30.

Side 25-26: Babelstårnet (Første Mosebog, kapitel 11)

På side 25 ses det meste af Dorés oprindelige illustration, skåret over på midten. Side 26 viser udsnit af enkeltpersonerne på billedet, sat sammen med tekster fra Signes og Marias skænderi på side 14.

Side 41-42: De ti bud (Anden Mosebog, kapitel 20)

Det første billede på side 41 er et lille udsnit af Dorés illustration til åbenbaringen på Sinai bjerg (Anden Mosebog, kapitel 20).

De ti bud er beskrevet i "ren form" i Anden Mosebog, kapitel 20, vers 3-17. Men jeg har taget illustrationen til billede 2 fra et andet sted, nemlig historien om guldkalven (Anden Mosebog, kapitel 32), hvor Moses knuser lovens tavler i raseri. Det er et af Dorés mest dramatiske billeder, og det skulle simpelthen med! På side 41 vises den øverste halvdel af den oprindelige illustration, og på side 42 ses et endnu tættere udsnit af den.

I Anden Mosebog, kapitel 34 fortælles der om de nye tavler, som Moses senere får af Gud.

Side 47: Pinsedagen (Apostlenes Gerninger kapitel 2, vers 1-13)

Billede 1 viser et udsnit af illustrationens midterdel. Billede 3 viser stort set hele illustrationen. Dog har jeg flyttet duen ned, så den kan være på formatet.

Side 48: Den store vandflod (Første Mosebog, kapitel 6-9)

Billede 4 viser situationen, hvor Noa sender en due ud for at finde ud af, om vandet har trukket sig tilbage (Første Mosebog, kapitel 8, vers 8-12). Men Doré har lavet sin egen fortolkning af situationen, hvor han viser ligene af de druknede i forgrunden. Den del af billedet er beskåret for at sætte fokus på duen.

Side 48: Jesu dåb (Matthæusevangeliet, kapitel 3, vers 13-17)

Billede 5 er en meget kraftig beskæring af Dorés billede af Jesus, der bliver døbt af Johannes Døbereren i Jordanfloden. Dåben bliver også fortalt i Markusevangeliet, kapitel 1, vers 9-11, Lukasevangeliet, kapitel 3, vers 21-22 og Johannesevangeliet, kapitel 1, vers 29-34.

Billede 6 er en sammenstilling af forskellige detaljer fra den samme illustration.

Side 49: Peters prædiken pinsedag (Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 14-47)

Stort set hele den oprindelige illustration, skåret over på midten.

Side 50: Signe mediterer/drømmer

Baggrundene på denne side er sammensat af elementer fra Doré-illustrationerne på de foregående sider: Billede 1: Peters prædiken pinsedag, side 49. Billede 2: Pinsedagen, side 47. Billede 3: Den store vandflod, side 48. Billede 4 og 5: Jesu dåb, side 48.

Moseloven og Pinseunderet

Rigtig mange af begivenhederne i Det Nye Testamente står på skuldrene af begivenhederne i Det Gamle Testamente.

Den sidste nadver, som Jesus fejrer med disciplene Skærtorsdag i påsken er således et gammelt, jødisk ritual. Som tidligere nævnt er påsken oprindeligt en høstfest, men for jøderne blev påsken primært en fest, hvor man fejrer, at Moses ved Guds hjælp ledte folket ud af Egypten og ind i det forjættede land, Israel. I festen indgår det usyrede brød og påskelammet, som på Jesus' tid slagtedes i templet. Men Jesus giver rituallet et nyt indhold med sig selv som den nye pagts påskelam, hvor brødet er hans kød og vinen hans blod.

50 dage efter israeliternes udvandring fra Egypten fandt lovgivningen på Sinai bjerg sted, hvor Gud gav Moses lovens tavler (mange tror, det kun drejede sig om de 10 bud, men som man kan læse i Anden Mosebog drejer det sig om flere hundrede forskrifter og regler). Det Nye Testaments pinseunder sker på samme tidspunkt på året, 50 dage efter påskebegivenhederne, hvor disciplene er forsamlet i Jerusalem, og navnet "Pinse" er da også, som Signe opdager i tegneserien på side 47, afledt af det oldgræske ord for tallet 50 (egentlig halvtresindstyvende), *Pentekoste*.

Der er flere ligheder mellem de to begivenheder. I Det Gamle Testamente lægger der sig en sky over Sinai bjerg. Det lyner og tordner, og hele bjerget ryster, da Gud stiger ned på det i en ild. På samme måde beskrives det i Det Nye Testamente, Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 2-3, hvordan der fra himlen kom en lyd som af et kraftigt vindstød, som fyldte hele huset, hvor disciplene sad. Og tunger som af ild viste sig for dem, fordelte sig og satte sig på hver enkelt af dem.

Men især hvad angår indholdet af pagten med Gud er det spændende at sammenligne de to begivenheder. Flere steder i Det Gamle Testamente taler profeterne således om en ny lov, som ikke er nedskrevet på sten, men som skal være indskrevet i menneskers hjerter. For eksempel i Jeremias' bog, kapitel 33, vers 31-33: *Der skal komme dage, siger Herren, da jeg slutter en ny pagt med Israels hus og med Judas hus, en pagt, der ikke er som den, jeg sluttede med deres fædre, den dag jeg tog dem ved hånden og førte dem ud af Egypten. De brød min pagt, skønt det var mig, der var deres herre, siger Herren. Men sådan er den pagt, jeg vil slutte med Israels hus, når de dage kommer, siger Herren: Jeg lægger min lov i deres indre og skriver den i deres hjerte.*

Og i Det Nye Testamente samles symbolikken op, for eksempel i Paulus' andet brev til Korintherne, kapitel 3, vers 2-3: *I er selv det brev, der står skrevet i vore hjerter, og som*

kendes og læses af alle mennesker, så det er klart, at I er et Kristus-brev, der er blevet til ved vores tjeneste, ikke skrevet med blæk, men med den levende Guds ånd, ikke på tavler af sten, men i hjerter, på tavler af kød og blod.

Det er grunden til, at da den gamle kone ser, at Signe læser om Moses på side 44 i tegneserien, holder hun hånden op foran brystet, mens hun minder hende om, at loven skal være i hendes hjerte.

”Hjerteloven” beskrives helt enkelt af Jesus selv i Johannesevangeliet 13, vers 34: *”Et nyt bud giver jeg jer: I skal elske hinanden. Som jeg har elsket jer, skal også I elske hinanden.”* Og i Romerbrevet, kapitel 13, vers 8-10 opsummerer Paulus (med direkte afsæt i De Ti Bud) den nye lov: *Vær ingen noget andet skyldig end at elske hinanden; for den, der elsker andre, har opfyldt loven. Budene: ”Du må ikke bryde et ægteskab; du må ikke begå drab; du må ikke stjæle; du må ikke begære,” og et hvilket som helst andet bud, sammenfattes jo i dette bud: ”Du skal elske din næste som dig selv.” Kærligheden gør ikke næsten noget ondt. Kærligheden er altså lovens fylde.*

Begrebet kærlighed opfatter vi tit som en følelse, og derfor kan det lyde absurd at tale om et ”kærlighedsbud”. Men som Søren Kierkegaard skriver i *Kærlighedens gerninger*, ville vi falde igennem uafbrudt, hvis vores næstekærlighed skulle være afhængig af, hvad vi tilfældigvis føler lige nu. Det, at kærligheden til vores medmennesker (ikke kun dem, vi kan lide eller er i familie med) er et *bud*, og altså ikke noget, der er afhængigt af vores personlige lyst i den enkelte situation, frigør os og holder os fast på samme tid.

Treenigheden

En af de fundamentale ting i kristendommen er, at Gud er både én og samtidig tre: Fader, Søn og Helligånd. Dette har skabt mange grublerier, mange diskussioner og megen vrede rundt omkring. Og det er også svært at begribe, ja, nærmest umuligt. Ligesom med udsagnet, at Jesus på en gang er ”sand Gud og sandt menneske” må vi forlige os med, at treenigheden i bund og grund er et mysterium. Men derfor kan vi godt prøve at nærme os begrebet gennem nogle af de forskellige billeder, der er blevet sat på treenigheden, fra de tidlige kirkefædre over middelalderens mystikere til nutidige teologer.

Det er nærliggende at følge rækkefølgen Fader, Søn, Helligånd. Man kan sige, at i Det Gamle Testamente møder vi Faderen, i det Nye Testamente Sønnen – og i kirken, der opstår efter pinseunderet, Helligånden.

Andre er gået den modsatte vej og siger, at Helligånden er den første, vi møder. Gennem ånden når vi til Jesus, som kommer os i møde som menneske. Og først gennem ham, kan vi nærme os den sublime, tredje manifestation, Faderen. Helligånden er den nøgle, der kan åbne døren (Jesus), som leder ind i huset (Gud).

En helt tredje tilgang er at se Faderen som det givende princip, Sønnen som det modtagende princip og Helligånden som kommunikationen imellem dem. Sagt lidt mindre tørt: Helligånden er kærlighedens bånd mellem Faderen, der elsker og Sønnen, der er elsket. Eller helt konkret: Faderen kysser Sønnen, Helligånden er selve kysset.

Man kunne jo også sige, at moderen kysser datteren. Den tanke førte til scenen på side 77 i tegneserien.

Den første menighed

I Bibelen står der, at Helligånden *udgydes* over disciplene pinsedag. Det er et ret voldsomt, nærmest seksuelt ladet ord, og man fornemmer da også, at det taleunder, der følger, gør et voldsomt indtryk på både disciplene og tilhørerne.

Umiddelbart derefter holder Peter en prædiken, som Signe læser om på side 49 i tegneserien. Tilhørerne fra alle de fremmede lande var stort set enten jøder, der boede i udlandet eller proselytter, dvs. hedninge, der havde konverteret til jødedommen. For at overbevise dem refererer Peter til en tekst, de kender i forvejen, af profeten Joel fra Det Gamle Testamente: *Det skal ske i de sidste dage, siger Gud: Jeg vil udgyde af min ånd over alle mennesker. Jeres sønner og døtre skal profetere, jeres unge skal se syner, jeres gamle skal have drømme.* (Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 17). Og han fortsætter med at referere fra en af Davidssalmerne, også fra Det Gamle Testamente: *For du vil ikke lade mig blive i dødsriget, din hellige vil du ikke lade se forrådnelse.* (Apostlenes Gerninger, kapitel 2, vers 27). Alt sammen for at lede op til historien om Jesus, som jøderne (inklusive tilhørerne) med romernes hjælp fik korsfæstet, men som Gud lod opstå fra de døde.

Folk får dårlig samvittighed og spørger, hvad de skal gøre, hvorefter Peter siger til dem, at de må omvende sig og lade sig døbe i Jesu Kristi navn til deres synders forladelse, så skal de få Helligånden som gave. Og det fortælles, at næsten 3000 blev døbt den dag.

Det er første gang, vi hører om, at nogen bliver døbt i Jesu navn. I evangelierne står der intet om, at Jesus døber nogen (den eneste, der bliver døbt, er ham selv!). Derfor kaldes pinsedag også ofte for kirkens fødselsdag.

Vi skal nu ikke forestille os en klart defineret kirke med faste regler fra dag ét. Hver især har bredt budskabet videre på sin egen måde, hvad de følgende fortællinger i Apostlenes Gerninger også vidner om. Men målet var fælles: Det er Jesus, der er i centrum i fortællingen, ikke prædikanten. Som der står i Romerbrevet, kapitel 12, vers 3-5: *I kraft af den nåde, jeg har fået, siger jeg til hver eneste af jer: Hav ikke højere tanker om jer selv, end I bør have, men brug jeres forstand med omtanke, enhver efter det mål af tro, som Gud har givet ham. For ligesom vi har ét legeme, men mange lemmer, alle med forskellige opgaver, således er vi alle ét legeme i Kristus, og hver især hinandens lemmer.*

Ånden er fra Gud, ånden er i naturen, i alt levende, i os ... men først og fremmest *mellem* os.

**Vingeslag – Noter
Af Peter Madsen**

© 2018 Det Danske Bibelselskab
og Peter Madsen

www.bibelselskabet.dk